

на параклиси в различни варианти. А за манастирите от Малка Света гора са запазени и предания относно построяването, съществуването и съсипването им.⁵⁸

И съвсем логично най- активно е присъствието на Манастира (Манастирицето, Манастирчето) във фолклорната история, мотивирано чрез предания. Това се осъществява най- вече чрез три семантики, съотнасящи се с конкретни нейни варианти: 1. Чрез хайдутите и хайдушката фолклорна история. 2. Чрез съкровището- манастирското и 3. Чрез семантемата царство, включваща и царското съкровище.

Плътната семантична съотносимост между "монастиря" и хайдутите е заради високата им позиция в ценностната скала на фолклорното съзнание, ярко проявена в повсеместно разпространеното предание за разсипването на манастирите, защото са подслонявали хайдути.

Съществуват и предания, интерпретиращи тази съотносимост в друг специфичен ред. В м. Хайдут Върбан край Котел имало стар български манастир. Игуменът научава, че турците ще съсипят манастира и скрива манастирското съкровище в пещера, след което събира хайдушка дружина и става неин войвода с името Хайдут Върбан.⁵⁹

Основен мотив в преданията за топоса Монастиря, организиращ фолклорното знание, е разсипването на манастира.

Почти за всички манастири, за които е съхранено знание, но не са във функционална реалност, е посочено, че това се е случило при завладяването на българската територия от турците или след това, по време на робството. Вторият основен мотив е, че това са български манастири от времето на българското царство преди робството, и често са свързани с конкретни царе.

И третият основен мотив е задължителното скриване на манастирското съкровище.

Тези три акцента образуват единен семантичен ред, около който се градят сюжетите на преданията.

Емблематично в това отношение е многовариантното предание за манастира Клепалото край Жеравна.⁶⁰ Манастирът се е казвал "Успение Богородично", а камбанарията му (клепалото) се е намирала на хълм над манастира, за да се чува надалеч в осемте махали на Жеравна. Когато научават за намеренията на турците да "бастисат" манастира, младите монаси вземат чудотворната икона на Св. Богородица и я занасят в Арбанаси, където съграждат същия манастир. А старите мо-